

تعلق خاطر و مشارکت جامعه محلی در گردشگری توسعه پایدار را در پی دارد

امروزه هدف اصلی برنامه‌های مبتنی بر توسعه و حفظ و ترویج فرهنگ مردمی، ایجاد راهبردهای مشارکتی به ویژه در حوزه جامعه‌های محلی است. بی‌تردید با مشارکت جامعه‌های محلی در زمینه توسعه گردشگری نه تنها از کمرنگ شدن هویت اجتماعی و فرهنگی این جوامع جلوگیری می‌شود، بلکه این هویت تقویت خواهد شد. در همین حال، درک ساکنان بومی مقاصد گردشگری نقش مهمی در پیشبرد برنامه‌های توسعه و یکپارچگی تصمیم‌های مدیریتی و مشارکتی دارد. در پژوهشی که توسط محمد نجارزاده و مجید نعمت‌الهی انجام شده، عوامل موثر بر درک ساکنان بومی نسبت به حمایت از توسعه پایدار گردشگری در تخت جمشید و متغیرهای تاثیرگذار بر درک آنها نسبت به این مجموعه تاریخی مورد بررسی قرار گرفته است. نتایج پژوهش نشان می‌دهد از میان متغیرهایی که بر درک ساکنان تاثیر می‌گذارند، مشارکت اجتماعی بیشترین تاثیر را دارد. همچنین متغیرهای نگرش زیست‌محیطی، تاثیر منفی و معنادار و تعلق اجتماعی، تاثیر مثبت و معناداری بر درک ساکنان نسبت به مجموعه تخت جمشید دارد.

شاخص‌های اثرگذار

این پژوهش تاکید می‌کند که نتیجه فعالیت‌های توانمندسازی محلی، باید اقدام محلی برای رفع نیازهای محلی باشد. ساکنان باید به این باور رسیده باشند که می‌توانند با ورود خود به این عرصه، جامعه را متحول کنند. در جوامعی که انواع محدودیت را بر افراد تحمیل می‌کنند، فرد ممکن است از مشارکت در فعالیت سیاسی یا عمومی خودداری کند، بنابراین مشارکت اجتماعی عامل مهمی در نگرش و درک مردم محلی نسبت به مجموعه تخت جمشید است. نتیجه این پژوهش نشان می‌دهد مشارکت اجتماعی تاثیر مثبت و معناداری بر درک ساکنان محلی در روستاهای نمونه دارد. در حال حاضر نگرش زیست‌محیطی مردم محلی نسبت به مجموعه تخت جمشید نیز اهمیت زیادی دارد. اتفاق‌هایی که در سال‌های اخیر در نزدیکی مجموعه و در همسایگی روستاها افتاده است، نگرانی بیشتر مردم را در پی داشته است.

از سوی دیگر، درواقع حفاظت از آثار تاریخی یک کشور در ذهن‌ها اتفاق می‌افتد و باید با آگاهی مردم نسبت به ارزش میراث فرهنگی خود در حفظ آنها کوشا بود. برای رسیدن به چنین هدفی از ابزار رسانه برای آگاهی بخشی به مردم استفاده می‌شود. نتیجه پژوهش حاضر نشان می‌دهد نگرشی که ساکنان محلی نسبت به مجموعه دارند، تاثیر منفی و معناداری بر درک آنها از تخت جمشید دارد. ارزش‌های هویتی، نشان‌دهنده پیوندهای عاطفی جامعه بامیراث فرهنگی‌اند. ساکنان بومی نسبت به مکان تولد، میراث و هویت مردم خود تعلق خاطر زیادی دارند. اثرهایی که داخل و خارج از کشور شناخته شده‌اند، نشان‌دهنده تاریخ و هویت یک جامعه‌اند. مردمی که در همسایگی مجموعه تخت جمشید زندگی می‌کنند، نسبت به وجود این مجموعه احساس افتخار و سربلندی می‌کنند و آن را عاملی در تعلق اجتماعی خود می‌دانند. در واقع تعلق اجتماعی فرد نسبت به یک مکان و ارزش قائل شدن، قدردانی و وفاداری نسبت به آن شناخته می‌شود. از این رو، نتیجه پژوهش مذکور نشان می‌دهد متغیر تعلق اجتماعی تاثیر مثبت و معناداری بر درک مردم محلی و حمایت از مجموعه تخت جمشید به عنوان میراث جهانی دارد.

در همین حال، از نشانه‌های توسعه پایدار در مجموعه‌های فرهنگی، رفاه اقتصادی و افزایش اشتغال است. رشد صنعت گردشگری باید بتواند برای جامعه میزبان شغل ایجاد کند. بیشتر مصاحبه‌شوندگان در این تحقیق اظهار کردند گردشگری تا

حدودی توانسته است شغل‌های جانبی را برای روستاییان ایجاد کند ولی این مقدار کافی نبوده و نتوانسته است مانع بیکاری جوانان در روستاها شود. اطلاع نداشتن از اثرهای مثبت اقتصادی و کمرنگ بودن نقش آن در زندگی مردم روستاها، سبب شده اصل‌های توسعه پایدارگردشگری تحقق نیابد. از این‌رو، ساکنانی که گردشگران را خطری برای محیط خود قلمداد می‌کنند، با توسعه آن مخالفت می‌کنند. اما جوامع میزبانی که گردشگران را عاملی برانگیزاننده برای رشد و توسعه و حفظ محیط خود می‌دانند، خود به حمایتگر آن تبدیل می‌شوند. شرایط مطلوب زمانی به‌وجود می‌آید که بازدیدکنندگان و ساکنان کشور میزبان از جنبه اجتماعی شناخت بهتری از یکدیگر پیدا کنند و با هم مانوس شوند.

این شرایط سبب می‌شود هر یک از آنها از کیفیت و ویژگی‌های شخصیتی یکدیگر آگاهی بیشتری پیدا کنند و به یکدیگر احترام بگذارند. درک ساکنان محلی نیز بر حمایت از مجموعه تخت‌جمشید به‌عنوان میراث‌جهانی تاثیر دارد. در عین حال، نتیجه پژوهش نشان می‌دهد ساکنان بومی نسبت به توسعه پایدار گردشگری در مجموعه تخت‌جمشید نظر مثبتی دارند اما باوجود اینکه رابطه‌ای میان مشارکت اجتماعی آنان در تصمیم‌گیری مدیریتی و توسعه پایدار گردشگری وجود نداشته، درک ساکنان بومی نسبت به این مجموعه مسیر توسعه پایدار گردشگری در این منطقه را هموار می‌کند.

منبع: خبرگزاری دنیای اقتصاد